

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΜΑΘΗΜΑ : Ν. ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 1/6/2001

ΤΑΞΗ : Α' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΧΡΟΝΟΣ : 2,5 ώρες

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ : Α. Χ"Τοφαλλή Γ. Μιχαήλ

Μ. Ιακώβου Αικ. Σολομωνίδου

ΜΕΡΟΣ Α': ΕΚΘΕΣΗ (Μον. 40)

Να αναπτύξετε ΕΝΑ από τα πιο κάτω τρία θέματα : (500 λέξεις περίπου)

1. Να περιγράψετε ένα αγαπημένο σας πρόσωπο.
2. Το χάσμα των γενεών στην Κύπρο. Να περιγράψετε τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται το φαινόμενο, να εντοπίσετε τις αιτίες που το προκαλούν και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπιση του.
3. α. Να γράψετε μια επιστολή στο διευθυντή του σχολείου σας στην οποία να εκθέτετε τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε στη φετινή σχολική χρονιά και να εισηγηθείτε τρόπους αντιμετώπισης τους.
β. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο τη σημασία που έχει ο διάλογος στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

ΜΕΡΟΣ Β': ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ-ΓΛΩΣΣΑ (Μον. 20)

Να απαντήσετε σε ΟΛΕΣ τις ερωτήσεις.

Κείμενο 1°:

Αλλά δεν είναι σωστό ν' απαισιοδοξούμε. Ζωτική ανάγκη μας επιβάλλει να θεωρήσουμε, παρά την απειλητική νέφωση των καιρών, τη Χιροσίμα αρχή μιας καλύτερης εποχής, όχι αρχή του τέλους. Ο άνθρωπος παλεύει με πολλά σκοτάδια μέσα του. Δεν πρέπει, ωστόσο, ν' αγνοεί και τη φωτεινή εστία, που αγρυπνεί σ' έν' απόμερο κατατόπι της μοναξιάς του, την εστία της ανθρωπιάς του. Εκεί υπάρχει ένα τρυφερό παιδί με αγύμναστα μάτια. Ένα παιδί, που έρχεται να ζήσει, όχι να πεθάνει. Που δεν ξέρει το κακό, που είναι διψασμένο για φως, που

τρέφεται και μας κοιτάζει και κατέχει την περιέργεια και την απορία. Είναι ένα γλυκό παιδί, ένα ξημέρωμα. Θα είναι μεγάλο κρίμα αυτό το παιδί να το ακρωτηριάσουμε, να το παραμορφώσουμε, να το σκοτώσουμε. Πρέπει να του μάθουμε πως ο άνθρωπος είναι πλάσμενος για τα μεγάλα, πως δεν είναι ο από γενετής φονιάς. Να του διδάξουμε το μέγιστο μάθημα της αξιοπρέπειας, να το ενισχύσουμε με τη δύναμη της επιστήμης και της αγάπης, αυτή την ασύντριπτη, την αράγιστη δύναμη. Να του πούμε, πως έχουμε πέσει σε μεγάλα λάθη και τα πληρώσαμε πολύ ακριβά και τώρα πια δεν ξαναπέφτουμε στα ίδια λάθη.

(Ένα άλλο π.Χ. ή μ.Χ., Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου)

(1) Να αποδώσετε με δικά σας λόγια το περιεχόμενο του πιο πάνω αποσπάσματος.

(Μον. 5)

Κείμενο 2°:

Μολαταύτα με το φτωχότατο ετούτο γλωσσικό εργαλείο που το 'φκιασα μόνος και μοναχός μου σα Ρομπινσόνας, ανακάλυψα σήμερα ένα θησαυρό. Έναν αληθινό θησαυρό της αθάνας ανθρώπινης ψυχής από κείνους που σε κάμουν και καμαρώνεις γιατί είσαι άνθρωπος.

Πρόκειται για τη σπιτονοικοκυρά μου την Αντσία.

Αναφουφουλιάζει και φρεσκάρει κάθε μέρα το στρώμάτσο που μου γέμισε με καλαμποκόφυλλα. Μου φέρνει μια χοντρή κούπα γάλα κάθε πρωί κι όλη την ώρα που τη ρουφώ κάθεται, γέρνει πλάι το κεφάλι και με βλέπει σοβαρά και ιλαρά* με τα χέρια ενωμένα στην ποδιά της. Με κανακεύει σαν ένα άρρωστο μωρό. Είναι μια φροντίδα στοχαστική και προνοητική, πολύξερη όσο κι απλή στην εκδήλωσή της. Μου την προσφέρει με μίαν ήσυχη και σεμνήν αφέλεια, που μολαταύτα κάποτε παίρνει μια μορφή επίσημη, σχεδόν τελετουργική. Αυτή η μεγαλόπρεπη μητέρα, με τό λευκό και αυστηρό πρόσωπο, με τα γυμνά καθαρά πόδια και το πολύζωστο τριχόσκοινο στη μέση, είναι μια γυναίκα από άλλη φυλή, και δεν έγιναν ακόμα είκοσι μέρες που τη γνώρισα. Ωστόσο προβλέπει μ' ένα θαυμαστόν τρόπο ένα σωρό μικροπράματα για ανάγκες και συνήθειές μου που δεν ήταν ποτέ δικές της. Τις μυρίζεται με το ένστιχτο που μόνο το μητρικό φίλτρο* γυμνάζει μέσα στις γυναίκες.

(Ζάβαλη μάικω, Στράτη Μυριβήλη)

Ο αφηγητής, στο πιο πάνω κείμενο, μιλώντας για την Αντσία τη χαρακτηρίζει

σαν ένα αληθινό θησαυρό της αθάνατης ανθρώπινης ψυχής, από εκείνους που σε κάνουν και καμαρώνεις γιατί είσαι άνθρωπος.

1. Πώς ο ίδιος ο αφηγητής μέσα από το απόσπασμα και το υπόλοιπο κείμενο δικαιολογεί το χαρακτηρισμό αυτό; (Μον. 2)
2. Να σχολιάσετε τον πιο πάνω χαρακτηρισμό, εκθέτοντας τις δικές σας απόψεις. (Μον. 3)

Γλώσσα:

Όλες οι λέξεις είναι υπογραμμισμένες στα πιο πάνω κείμενα.

1. Να αλλάξετε το πρώτο συνθετικό των παρακάτω λέξεων και να σχηματίσετε νέες λέξεις (μια για κάθε λέξη) :

αξιοπρέπεια επιβάλλει παραμορφώσουμε προβλέπει (Μον.5)

2. Να δώσετε συνώνυμα των πιο κάτω λέξεων:

πλασμένος ζωτική ιλαρά κανακεύει (Μον. 5)

ΜΕΡΟΣ Γ' : ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (Μον. 40)

Να απαντήσετε σε ΟΛΕΣ τις ερωτήσεις .

Κείμενο 1^ο

Ήταν ωραίο το Σούνιο τη μέρα εκείνη του Ευαγγελισμού
πάλι με την άνοιξη.

Λιγαστά πράσινα φύλλα γύρω στις σκουριασμένες πέτρες
το κόκκινο χρώμα κι ασπάλαθοι*

5 δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια

και τους κίτρινους ανθούς.

Απόμακρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας αντηχούν
ακόμη....

Γαλήνη.

—Τι μπορεί να μου θύμιζε τον Αρδιαίο εκείνον;

Μια λέξη στον Πλάτωνα θαρρώ, χαμένη στου μυαλού

10 τ' αυλάκια*

τ' όνομα του κίτρινου θάμνου

δεν άλλαξε από εκείνους τους καιρούς.

Το βράδυ βρήκα την περικοπή:*

«τον έδεσαν χειροπόδαρα» μας λέει

15 «τον έριξαν χάμω και τον έγδαραν

τον έσυραν παράμερα τον καταξέσκισαν

απάνω στους αγκαθερούς ασπάλαθους

και πήγαν και τον πέταξαν στον Τάρταρο, κουρέλι».

Έτσι στον κάτω κόσμο πλέρωνε τα κρίματά του

20 ο Παμφύλιος Αρδιαίος ο πανάθλιος Τύραννος.

(" Επί Ασπαλάθων ... " , Γιώργου Σεφέρη)

1. " Τι μπορεί να μου θύμιζε τον Αρδιαίο εκείνον; "

Ποιοι συνειρμοί γίνονται στο μυαλό του ποιητή στο πιο πάνω ποίημα για να θυμηθεί τον Αρδιαίο;
(Μον.5)

2. Ποιο είναι το μήνυμα του ποιήματος και πώς συνδέεται με την εποχή που γράφτηκε;
(Μον.5)

Κείμενο 2^ο

Γύρισα γρήγορα στ' αμπρί. Ας μπορούσα να κάμω μια μεγάλη φωταψία... Να κρεμάσω παντού σημαίες και στεφάνια! Άναψα στο λυχνάρι τέσσερα φτιλίδια και τώρα πασχίζω να τη χωρέσω εδώ μέσα, μέσα σε μια τόσο μικρή γούβα, μια τόσο μεγάλη χαρά. Η ψυχή μου χορεύει σαν μεγάλη πεταλούδα. Χαμογελώ ξεπλωμένος ανάσκελα. Κάτι τραγουδάει μέσα μου. Τ' αφουκράζομαι. Είναι ένα παιδιάτικο τραγούδι:

Φεγγαράκι μου λαμπρό.....

(Η μυστική παπαρούνα, Στρατή Μυριβήλη)

1. Πώς εξηγείτε τη μεγάλη χαρά που αισθάνεται ο ήρωάς μας όπως φαίνεται στο πιο πάνω απόσπασμα;
(Μον. 5)
2. Τι συμβολίζουν οι γεώσακοι και τι η παπαρούνα, στο απόσπασμα η "μυστική παπαρούνα".
(Μον. 5)

Κείμενο 3^ο

«Η Ρωμιοσύνη εν φυλή συνόκαιρη του κόσμου,
κανένας δεν ευρέθηκεν για να την ηξηλείψει,
κανένας γιατί χχέπει την πού τα ψη ο Θεός μου.
Η Ρωμιοσύνη εννά χαθεί, όντας ο κόσμος λείψει

180

Σφάξε μας ούλους κι ας γενεί το γαίμαν μας αυλάκιν,
κάμε τον κόσμον μαρελλειόν και τους Ρωμιούς τραούλλια,
αμμά 'ξερε πως λ'αντρον όντας κοπεί καθάκιν,
τριγύρου του πετάσσουνται τρακόχια παραπούλλια.
Το νιν, αντάν να τρώ' την γην, τρώει την γην θαρκέται,
μά πάντα κείνον τρώεται και κείνον καταλυέται.
Είσαι πολλά πικράντερος, όμως αν θεννά σφάξεις,
σφάξε τους λας που πολεμούν αλλού αρματωμένοι.
Εμάς με χέρκα όφκ'αιρα γιατί να μας πειράξεις,
που μαστον δίχως άρματα, κι είμαστον νεπαμένοι»

190

(Η 9^η Ιουλίου 1821 εν Λευκωσία Κύπρου, Βασίλη Μιχαλίδη)

1. Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τα χαρακτηριστικά του Ελληνισμού, όπως παρουσιάζονται στην πιο πάνω απάντηση του Αρχιεπισκόπου Κυπριανού προς το Μουσελλίμη.
(Μον. 5)

Γραμματολογία:

1. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της νεότερης ποίησης; (Μον.5)

Λογοτεχνικό Βιβλίο:

1. Να σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του παππού όπως παρουσιάζεται μέσα στο έργο "Αιολική Γη", δίνοντας τέσσερις τουλάχιστον χαρακτηρισμούς και αιτιολογώντας τους. (Μον. 5)

2. Ποια σκηνή από το έργο " Αιολική Γη " σας άρεσε περισσότερο και γιατί;

(Μον. 5)

Ο Διευθυντής

(Π. Καννάουρος)

Ο Συντονιστής

(Γ. Χ"Ιωάννου)

Οι Εισηγητές

1) Α. Χ"Τοφαλή

2) Γ. Μιχαήλ

3) Μ. Ιακώβου

4) Αικ. Σολομωνίδου